

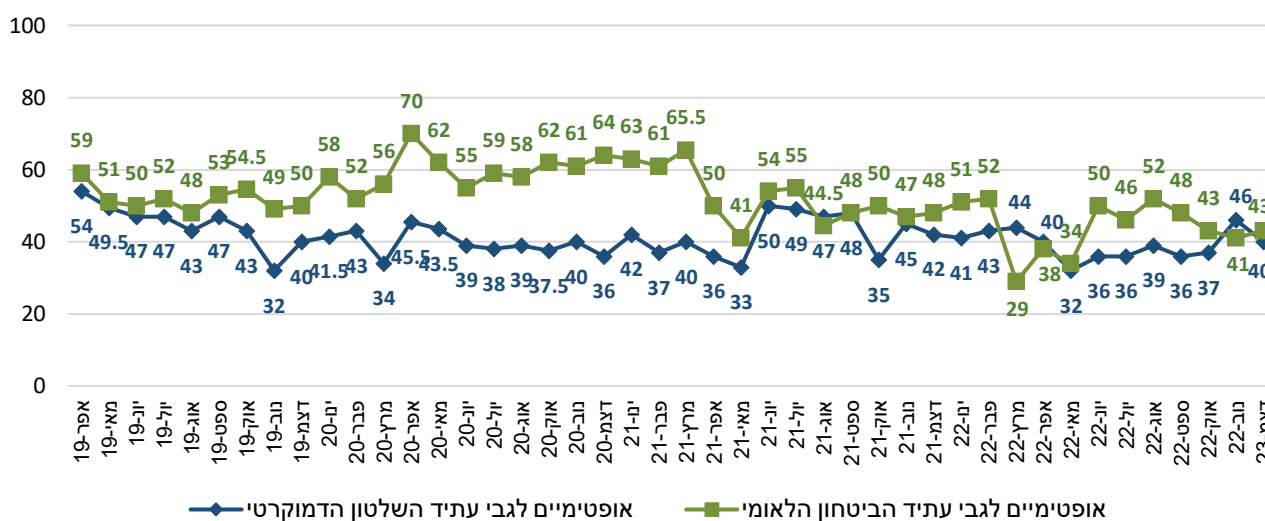
ממצאים עיקריים

- ❖ בכלל המדגם, וכן בשלושת המחנות הפוליטיים, נרשמה החודש ירידה בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל לאחר עלייה מייד לאחר הבחירות. שיעור האופטימיים בכלל המדגם לגבי עתיד ביטחון של ישראל נותר יציב, אך ברמה נמוכה (פחות ממחצית הם אופטימיים).
- ❖ פילוח שאלת האופטימיות לגבי עתיד הביטחון החיצוני (צבא) וביטחון פנים (משטרה) העלה כי האופטימיות לגבי הביטחון החיצוני גבוהה מאשר לגבי הביטחון הפנימי, אם כי גם כאן מדובר במחצית בלבד (לעומת שליש כשמדובר בביטחון הפנים). הרוב בימין אופטימי בשני המקרים, השמאל והמרואיינים הערבים פסימיים בשניהם והמרכז פסימי לגבי ביטחון הפנים וחצוי לגבי הביטחון החיצוני.
- ❖ כמחצית המרואיינים בכלל המדגם סבורים כי הדמוקרטיה הישראלית מצויה בסכנה חמורה. ואולם, מדובר ברוב ברור הסבורים כך רק בשמאל ובמרכז, שעה שבימין מדובר במיעוט. בעקבות הבחירות שיעור הרואים סכנה חמורה עלה חדות בשמאל ובמרכז וירד במידה ניכרת בימין.
- ❖ בכלל המדגם רוב המרואיינים נותנים לראש הממשלה נתניהו ציונים לא טובים/ גרועים עבור ניהול המשא ומתן הקואליציוני. כמו כן הרוב סבורים כי הליכוד עשה ויתורים רבים מידי לשותפות הקואליציוניות במסגרת משא ומתן זה.
- ❖ ציונים נמוכים עוד יותר על התנהלותן בחודשיים האחרונים מקבלות מפלגות האופוזיציה החדשה – רוב המרואיינים, ובכלל זה מצביעיהן הן, מעריכים זאת כך.
- ❖ הן לגבי מעמדה הבינלאומי של ישראל הן לגבי המעמד האזרחי של הערבים בישראל ההערכה השכיחה בציבור היא כי ההשפעה של כינון הממשלה החדשה תהיה שלילית. ההבדלים בין המחנות הפוליטיים בשני הנושאים גדולים ושיטתיים: רוב בשמאל ובמרכז צופים הרעה בשני התחומים לעומת מיעוט בלבד בימין.
- ❖ רוב גדול בקרב החילונים (יהודים) מוטרדים מכך שבשל התחזקות קבוצות מסוימות בחברה הישראלית הם לא יוכלו לשמור בעתיד על אורח חייהם. בקבוצות אחרות על הרצף חרדים-חילונים מדובר במיעוט בגדלים שונים.
- ❖ מבין ארבע קבוצות המיעוט: חרדים, ערבים, נשים ולהט"ב, רק לגבי החרדים מצאנו רוב בקרב המרואיינים הסבורים שהשפעתם הפוליטית גדולה מחלקם באוכלוסייה.
- ❖ והיה ותפרוץ מחאה נגד הממשלה הצפי של רוב הציבור הוא שהיא תתרכז בהפגנות רחוב. רק מיעוט סבורים שהיא תתפתח לכדי מרד מיסים או אי התייצבות למילואים. ואולם בנוגע להגברת ההגירה מישראל לארצות אחרות בשמאל מצאנו רוב החוזים שכך יקרה בהשוואה למעט מתחת מחצית במרכז ורבע בלבד בימין.

מצב הרוח הלאומי

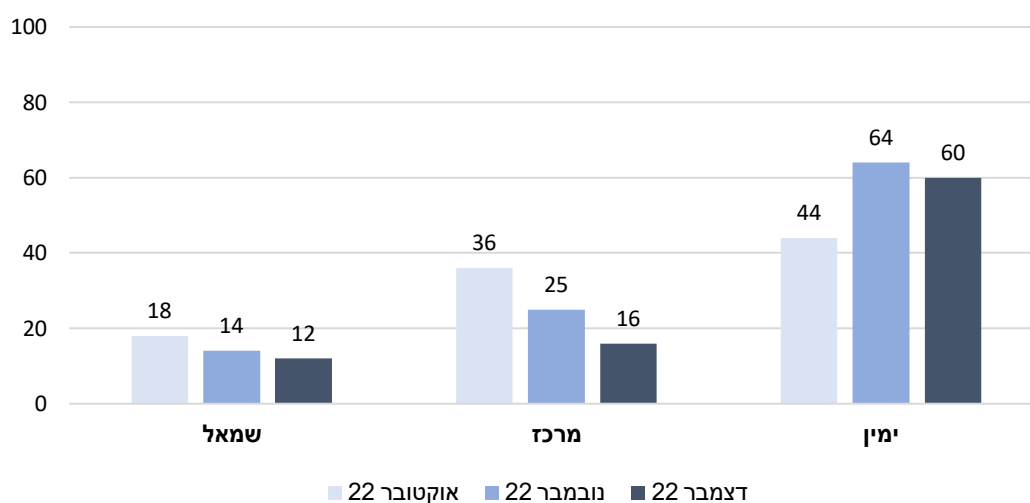
כשמדובר בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל, הרי שכחודשיים אחרי הבחירות התמונה אינה מזהירה: בכלל המדגם ניכרת ירידה (מ-46% בנובמבר ל-40% בדצמבר). בקרב היהודים נמצאה ירידה מ-48% בנובמבר ל-42% במדידה האחרונה, ובקרב הערבים, שם שיעור האופטימיים היה נמוך יותר מלכתחילה, לא הייתה תזוזה (34% בנובמבר, 33% בדצמבר).

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-דצמבר 2022 (כלל המדגם)

פילוח של מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מראה בכולם ירידה בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל, כאשר הירידה הגדולה ביותר היא במחנה המרכז והקטנה ביותר – במחנה השמאל, שמלכתחילה שיעור האופטימיים בו היה נמוך בהרבה מאשר בשני המחנות האחרים.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל אוקטובר, אוקטובר-דצמבר 2022 (%) , יהודים לפי מחנות פוליטיים)

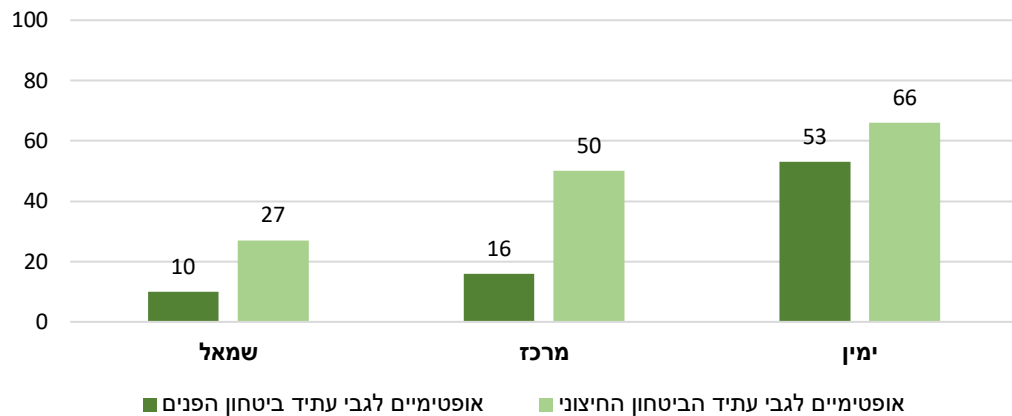

כשמדובר באופטימיות לגבי עתיד הביטחון של ישראל אין כמעט שינוי החודש בהשוואה לחודשיים הקודמים (43%, בהשוואה ל-41% בנובמבר ו-43% באוקטובר), מה שמצביע על התייצבות ברמה נמוכה יחסית של אופטימיות בנושא (ממוצע מאז תחילת המדידות 51.8%). ואולם, בניסיון לתהות כיצד מפרש הציבור את מונח הביטחון, החודש ניסינו לראשונה להבחין בין הביטחון החיצוני לביטחון הפנים, כשבמידה מסוימת מדובר ברמת הביטחון שמספק צה"ל לעומת זו שמספקת המשטרה. מצאנו ביניהם הבדלים: בעוד שלגבי עתיד ביטחון הפנים רק כשליש (34%) הם אופטימיים, הרי שלגבי הביטחון החיצוני כמחצית (51%) צופים בתקווה לעתיד. כלומר, השאלה הכללית לגבי עתיד הביטחון שנהגנו לשאול, היא מעין ממוצע של השניים.

פילוח התשובות לשתי שאלות אלה לפי מחנות פוליטיים מעלה הבדלים גדולים, אם כי בכולם שיעור האופטימיים לגבי הביטחון החיצוני גבוה מאשר לגבי הביטחון הפנים. ואולם, בעוד שבימין יש רוב

לאופטימיים בשני התחומים (אם כי לגבי ביטחון הפנים מספרם נמוך יותר), במרכז מחצית אופטימיים לגבי ביטחון החיצוני אבל רק מיעוט קטן חשים כך לגבי ביטחון הפנים, וכך גם בשמאל, אם כי ברמות אופטימיות נמוכות יותר בעיקר לגבי הביטחון החיצוני. לא מן הנמנע שמיעוט אופטימיים במרכז ובשמאל באשר לעתיד ביטחון הפנים קשור לפחות חלקית למינוי של איתמר בן גביר לשר הממונה על התחום.

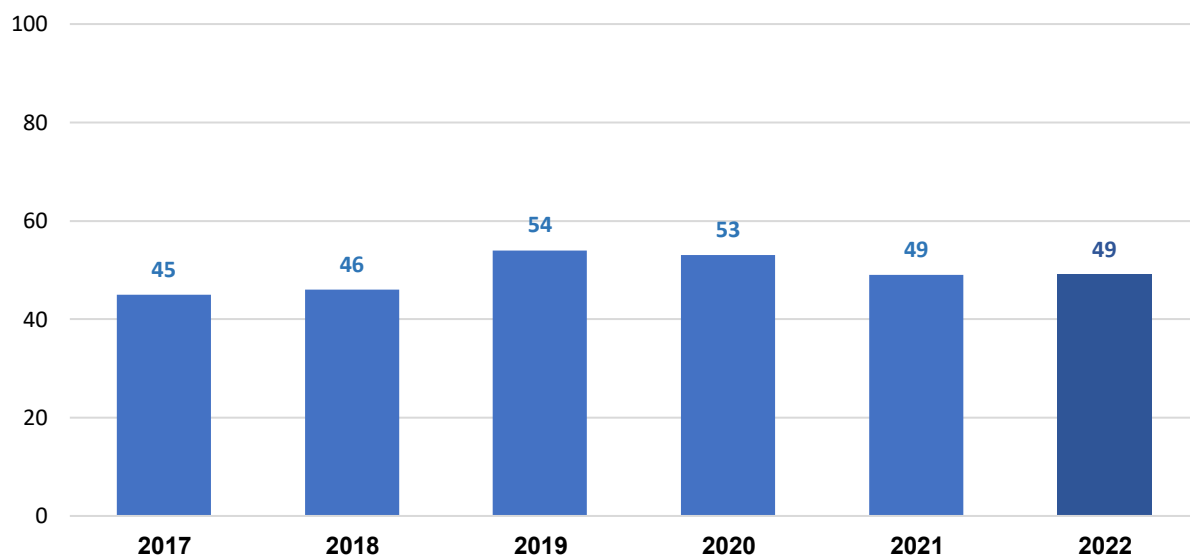
אופטימיים לגבי עתיד ביטחון הפנים והביטחון החיצוני של ישראל (% , יהודים לפי מחנות פוליטיים)

השלטון הדמוקרטי בישראל – נמצא בסכנה חמורה?

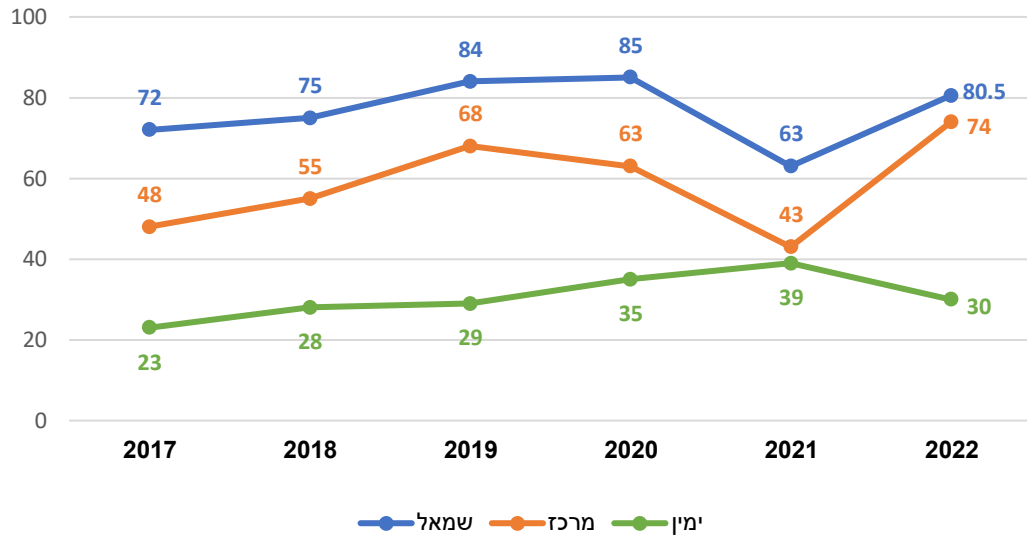
במדידה הנוכחית כמחצית המרואיינים (49%) הסכימו ש"השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה". נתון זה זהה למדידת 2021, ולממוצע הרב שנתי (49.4%). כלומר, לא חלה עלייה בשיעור הכולל של הישראלים החשים כי הדמוקרטיה בישראל על פי תהום.

השלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה (% , כלל המדגם)

ואולם, כצפוי, פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה הבדלים גדולים: בימין, שאך חזר לשלטון, יש ירידה בשיעור הסבורים כי השלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה חמורה, אבל בקרב השמאל ובמרכז חלה עלייה משמעותית בשיעור הסבורים כך.

מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה חמורה 2017-2022 (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

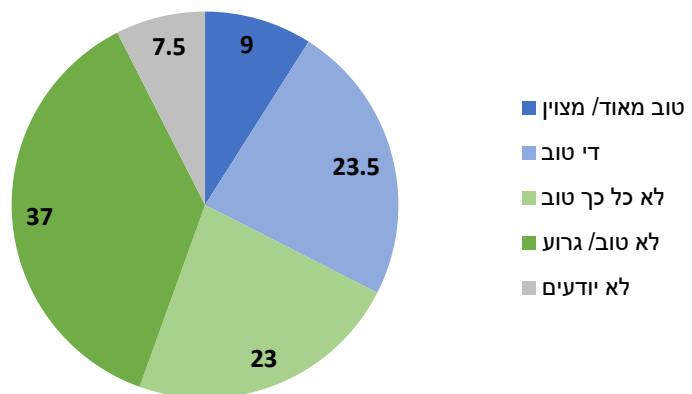

גם פילוח לפי הגדרה דתית (יהודים) העלה פער גדול בין הקבוצות השונות: רוב גדול מהחילונים סבורים כי השלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה חמורה (70%), לעומת פחות ממחצית בקרב המסורתיים (מסורתיים לא דתיים – 46%; מסורתיים דתיים – 35%), ומיעוט קטן בקרב הדתיים (17%) והחרדים (5%).

המשא ומתן הקואליציוני – גיליון ציונים

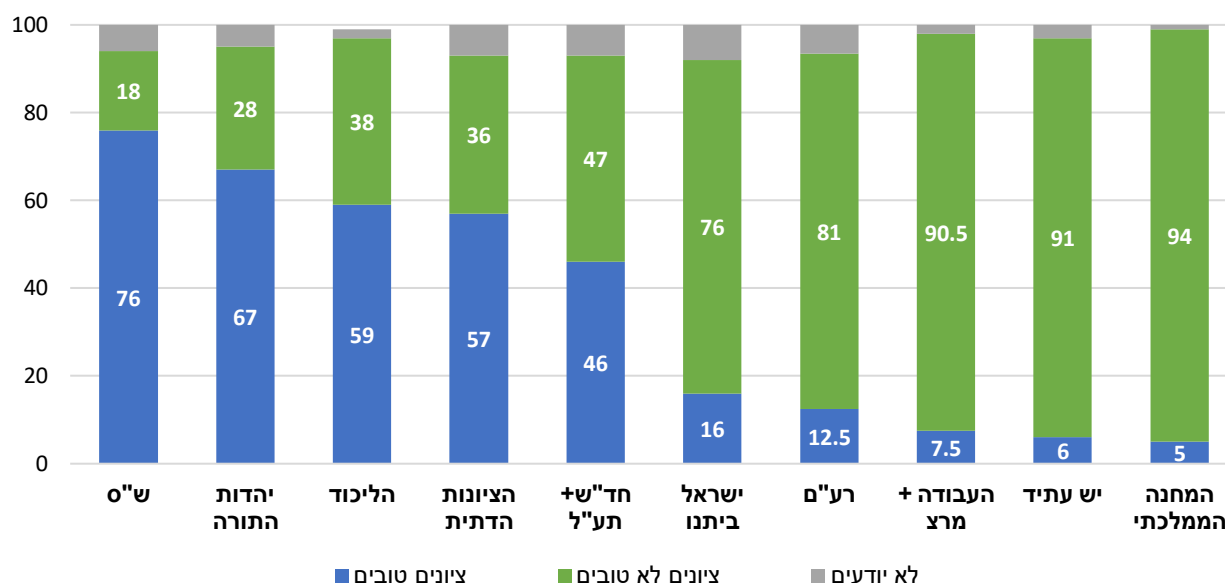
ראש הממשלה נתניהו - שאלנו: "איזה ציון היית נותן לראש הממשלה המיועד בנימין נתניהו על אופן ניהול המשא ומתן מול השותפות האחרות בקואליציה שהוא מקים?". רוב (60%) נתנו לנתניהו ציונים גרועים או לא טובים עבור ניהול המשא ומתן הקואליציוני, שעה שכשליש בלבד (32.5%) נתנו לו ציון די טוב או מצוין.

איזה ציון היית נותן לראש הממשלה המיועד בנימין נתניהו על אופן ניהול המשא ומתן מול השותפות האחרות בקואליציה שהוא מקים? (% כלל המדגם)

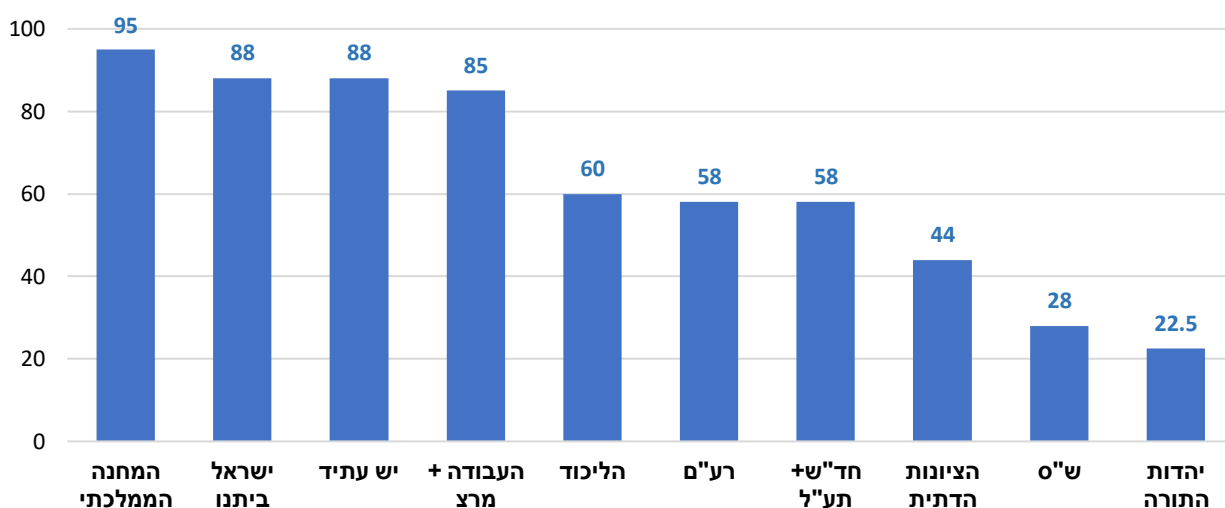
פילוח התשובות לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי נתניהו זוכה לציונים חיוביים על תפקודו בניהול המשא ומתן הקואליציוני בקרב רוב מצביעי המפלגות המרכיבות את הקואליציה החדשה (ליכוד – 59%, הציונות הדתית – 57%, יהדות התורה – 67%, ש"ס – 76%), אך שיעור לא מבוטל גם ממצביעי מפלגות אלה, ובעיקר ממצביעי הליכוד (38%) ומצביעי הציונות הדתית (36%), נותנים לנתניהו ציונים לא מחמיאים על אופן ניהול המשא ומתן. בקרב שאר המפלגות רוב נותנים לנתניהו ציונים לא טובים או גרועים ממש. בקרב מצביעי חד"ש ותע"ל התמונה במדגם זה אינה ברורה ויש לבדוק זאת שוב בעתיד.

איזה ציון היית נותן לראש הממשלה המיועד בנימין נתניהו על אופן ניהול המשא ומתן מול השותפות האחרות בקואליציה שהוא מקים? (% כלל המדגם לפי הצבעה בבחירות 2022)

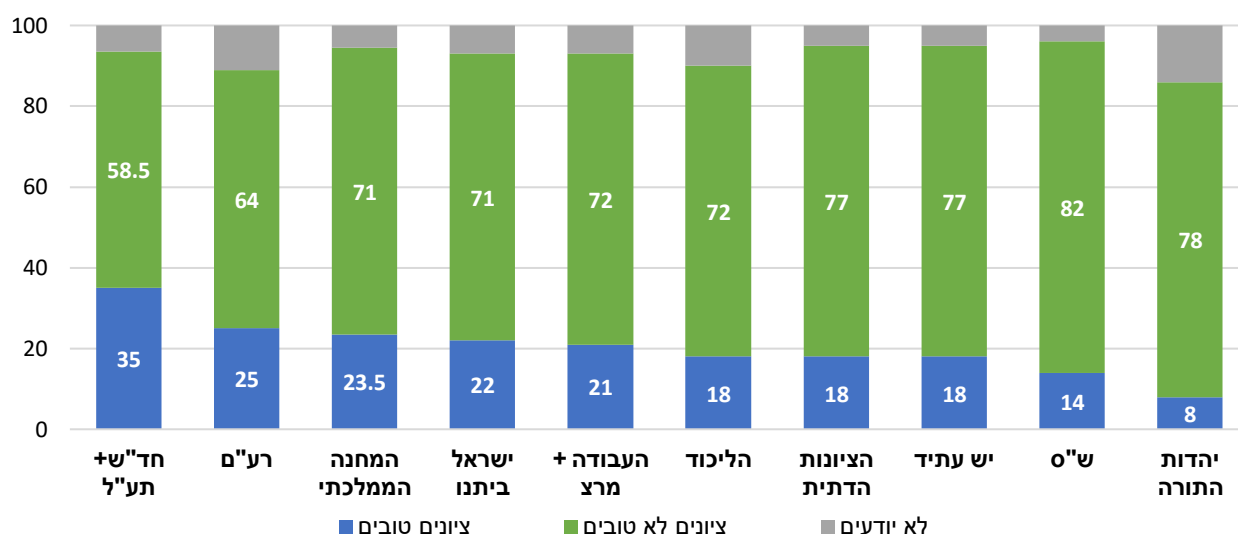
התנהלות הליכוד במשא ומתן הקואליציוני – רוב המרואיינים (62%) סבורים כי במהלך המשא ומתן הקואליציוני הליכוד עשה ויתורים גדולים מדי למפלגות השותפות לקואליציה. פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי רק בקרב מצביעי שתי המפלגות החרדיות הרוב מתנגדים לטענה זו ואילו מצביעי מפלגת הציונות הדתית חצויים.

חושבים שהליכוד עשה ויתורים גדולים מדי לדרישות המפלגות השותפות לקואליציה (% כלל המדגם לפי הצבעה בבחירות)

התנהלות האופוזיציה – בחנו גם איך המרואיינים מעריכים את התנהלות מפלגות האופוזיציה החדשה בחודשיים שמאז הבחירות. כאן הציונים נמוכים עוד יותר מאלה שקיבל ראש הממשלה נתניהו: רוב גדול (71%), ובכלל זה מצביעי מפלגות אלה עצמן, נתנו להתנהלות מפלגות אלו ציונים לא טובים או גרועים ממש.

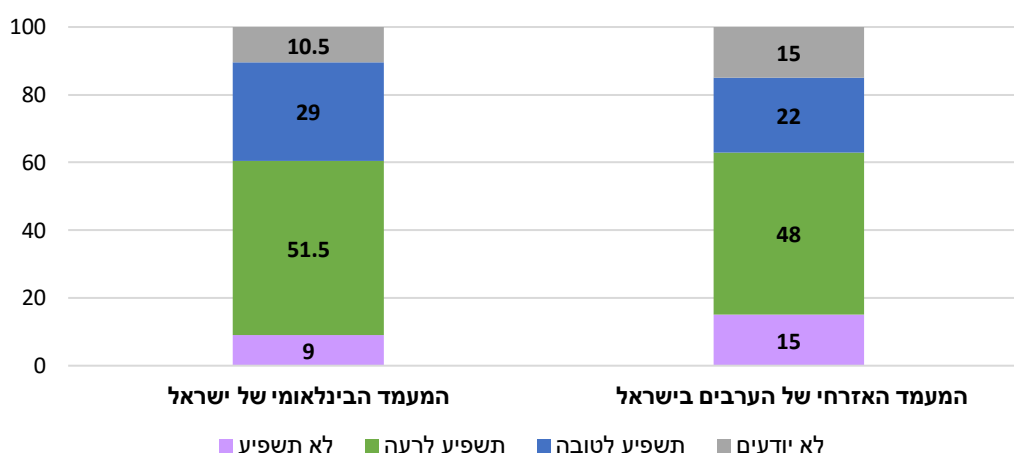
איזה ציון היית נותן למפלגות האופוזיציה המסתמנות על אופן התנהלותן מאז הבחירות? (% כלל המדגם לפי הצבעה בבחירות)

השפעת הקמת הממשלה החדשה

השפעה על המעמד הבינלאומי של ישראל ועל המעמד האזרחי של הערבים - בדקנו כיצד מעריך הציבור את השפעת כינון הממשלה החדשה בשני תחומים: המעמד הבינלאומי של ישראל והמעמד האזרחי של הערבים בישראל. בשני התחומים בכלל המדגם ההערכה השכיחה היא כי ההשפעה תהיה שלילית (51.5% לגבי המעמד הבינלאומי של ישראל ו-48% לגבי המעמד האזרחי של הערבים בישראל). ממצא מעניין הוא שבשני הנושאים רק מיעוט קטן סבורים כי לכינון הממשלה החדשה לא תהיה השפעה (9% במקרה של המעמד הבינלאומי של ישראל ו-15% במקרה של המעמד האזרחי של הערבים בישראל).

ההשפעה הצפויה של הקמת הממשלה החדשה על המעמד הבינלאומי של ישראל; המעמד האזרחי של הערבים בישראל (% כלל המדגם)

בנושא השינוי הצפוי במעמד הבינלאומי של ישראל הפער בין המחנות הפוליטיים (יהודים) הוא עצום: בשמאל 85% צופים שינוי לרעה ובמרכז 74%. לעומת זאת בימין רק 36% מעריכים כי מעמדה של ישראל ייפגע בעקבות הקמת הממשלה החדשה. בנושא זה ההבדל בין מדגם היהודים למדגם הערבים קטן - כמחצית בשני הציבורים צופים שינוי לרעה (בהתאמה 52%-49%).

ממצא מעניין הוא כי בנושא מעמדם האזרחי של הערבים בישראל שיעור הסבורים שהקמת הממשלה החדשה תרע את מצבם בקרב היהודים ובקרב הערבים הוא דומה (47%-53% בהתאמה). פילוח לפי מחנות

פוליטיים (יהודים) מעלה שוב רוב הצופים הרעה בשמאל ובמרכז (בהתאמה 78%-1 ו-61.5%) לעומת מיעוט של כשליש בלבד בימין (36%).

שמירת אורח החיים הרצוי - ושאלנו גם: באיזו מידה אתה מוטרד או לא מוטרד כיום שלא תוכל לשמור על אורח החיים הרצוי לך בגלל התחזקות של קבוצות מסוימות בחברה הישראלית שמקדמות אורח חיים שונה משלך? מצאנו כי כיום מעט למעלה ממחצית בכלל המדגם (51.5%) מוטרדים בשאלה זו לעומת 42% שאינם מוטרדים מאיום על אורחות חייהם. פילחנו את התשובות לשאלה זו לפי מיקום עצמי של המרואיינים על הרצף חרדים-חילונים ומצאנו כי החילונים הם הקבוצה המוטרדת ביותר בשאלה זו:

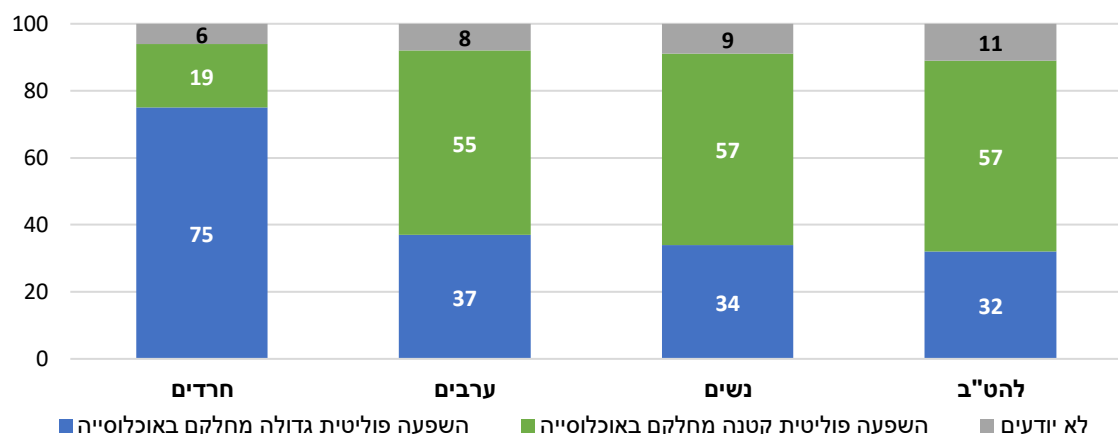
% המוטרדים כי בשל התחזקות מסוימות בחברה הישראלית הם לא יוכלו לשמור על אורח חייהם	
חרדים	19
דתיים	22
מסורתיים דתיים	34
מסורתיים לא דתיים	46.5
חילונים	70

מידת ההשפעה הפוליטית של קבוצות מיעוט באוכלוסייה

בעקבות הטענות על השפעה פוליטית לא פרופורציונלית של קבוצות מיעוט מסוימות באוכלוסייה על הפוליטיקה הישראלית והחששות שהראינו לעיל, הצגנו למרואיינים ארבע קבוצות כאלה: חרדים, ערבים, להט"ב ונשים וביקשנו מהם להעריך את מידת השפעתן ביחס לגודלן הדמוגרפי.

שלושה רבעים מהמרואיינים העריכו כי השפעת החרדים על הפוליטיקה הישראלית היא גדולה מאוד או די גדולה ביחס לחלקם האוכלוסייה. הרחק מאחור נמצאות כל שאר הקבוצות, לגביהן רוב המרואיינים ציינו כי השפעתן על הפוליטיקה הישראלית קטנה מחלקן באוכלוסייה – נשים 57%; להט"ב 57%; ערבים 55%.

מהי מידת השפעתן של כל אחת מהקבוצות הבאות על הפוליטיקה הישראלית, ביחס לגודלן באוכלוסייה (כלל המדגם)

פילוח לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים מעלה כי פחות ממחצית מהמרואיינים החרדים ציינו כי השפעת החרדים גדולה מחלקם באוכלוסייה, לעומת רוב גדול משאר הקבוצות הסבורים כך (דתיים: 85%; מסורתיים דתיים: 70%; מסורתיים לא דתיים: 76%; חילונים: 88%).

פילוח לפי לאום של התשובות לשאלה לגבי השפעתם הפוליטית של הערבים מעלה כי רק מיעוט סבורים שהשפעתם גדולה מחלקם הדמוגרפי (38% מהמרואיינים היהודים למול 31.5% מהערבים).

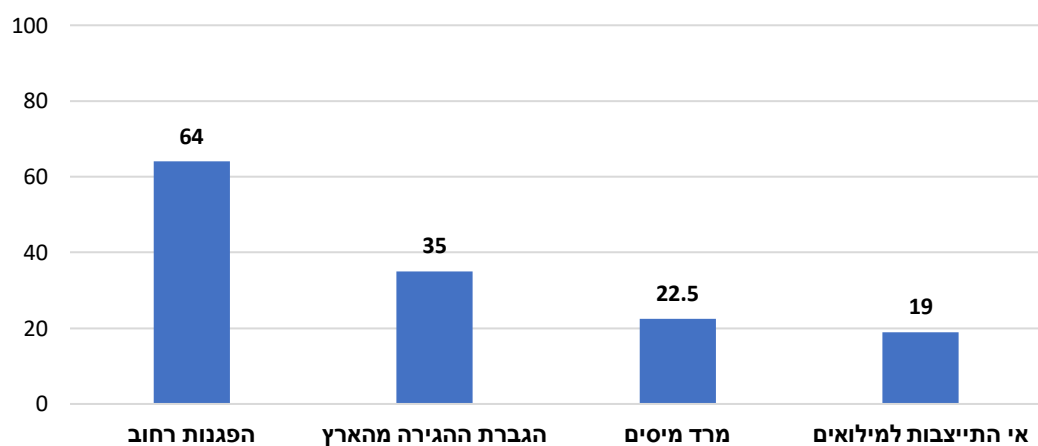
עבור נשים שוב נמצא רק מיעוט הסבורים כי השפעתן הפוליטית גדולה מחלקן הדמוגרפי וכן לא נמצא בעניין זה הבדל בין המרואיינות מרואיינים (נשים 34%, גברים 33%).

עבור קהילת הלהט"ב נמצא גם כן כי רק מיעוט סבורים שהשפעתם גדולה מחלקם. פילוח המרואיינים היהודים העלה כי אין הבדלים לפי מחנה פוליטי וכן עמדת החרדים בסוגיה זהה לזו של החילונים.

ואם תפרוץ מחאה – אילו צעדים ייתכנו?

לאור השיח הער בשאלת מחאה שתפרוץ (או לא) בתגובה על הרכב הממשלה והצעדים שהיא תנקוט, ביקשנו לבדוק מה הסיכויים לנקיטת צעדי מחאה שונים בעיני הציבור כיום. בדקנו את האפשרויות של הפגנות רחוב, הגירה מן הארץ, מרד מיסים ואי התייצבות למילואים. הרוב סבורים כי גבוהים הסיכויים להפגנות רחוב בסגנות מחאת הגשרים ובלפור. רק מיעוט מעריכים סיכויים גבוהים להגברת ההגירה מישראל למדינות אחרות, אי תשלום מיסים כאקט של מחאה או אי התייצבות למילואים.

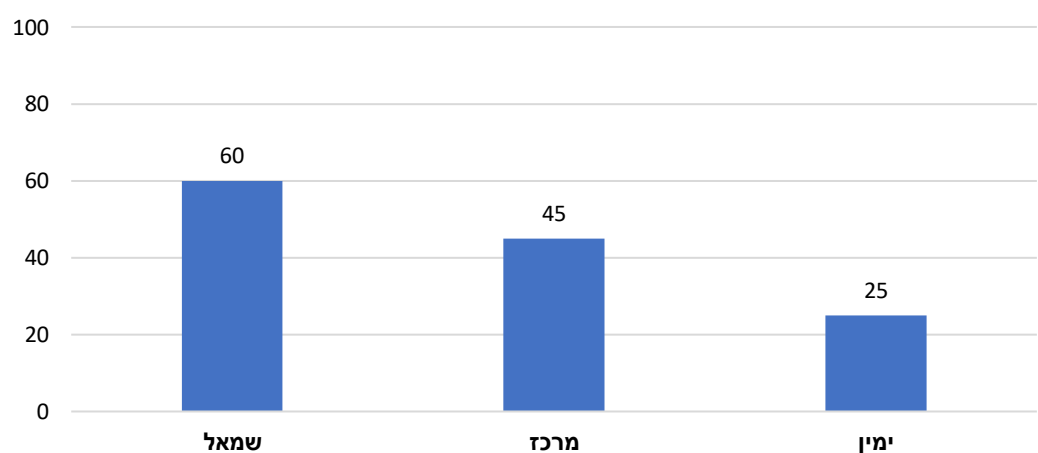
סיכויים גבוהים או די גבוהים שבקרוב יתחיל גל של מחאה ציבורית נגד הממשלה החדשה בדרכים הבאות (כלל המדגם)

פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מראה כי בכולם יש רוב הצופים הפגנות רחוב במחאה נגד הממשלה (שמאל 82%, מרכז 72%, ימין 63%). רק מיעוט בכולם צופים מרד מיסים (שמאל 29.5%, מרכז 23.5%, ימין 20%) או אי התייצבות למילואים (שמאל 25.5%, מרכז 27%, ימין 13%).

ההבדל הגדול ניכר בשאלת הגברת ההגירה מישראל למדינות אחרות: בשמאל רוב (60%) צופים מגמה כזו, לעומת 45% במרכז ו-25% בימין.

סיכויים גבוהים או די גבוהים להגברת ההגירה מהארץ למדינות אחרות במסגרת מחאה נגד הממשלה החדשה (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

מדד הקול הישראלי דצמבר 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 26-28/12/2022, רואיינו 601 איש ואשה בשפה העברית ו-150 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו- <https://dataisrael.idi.org.il>